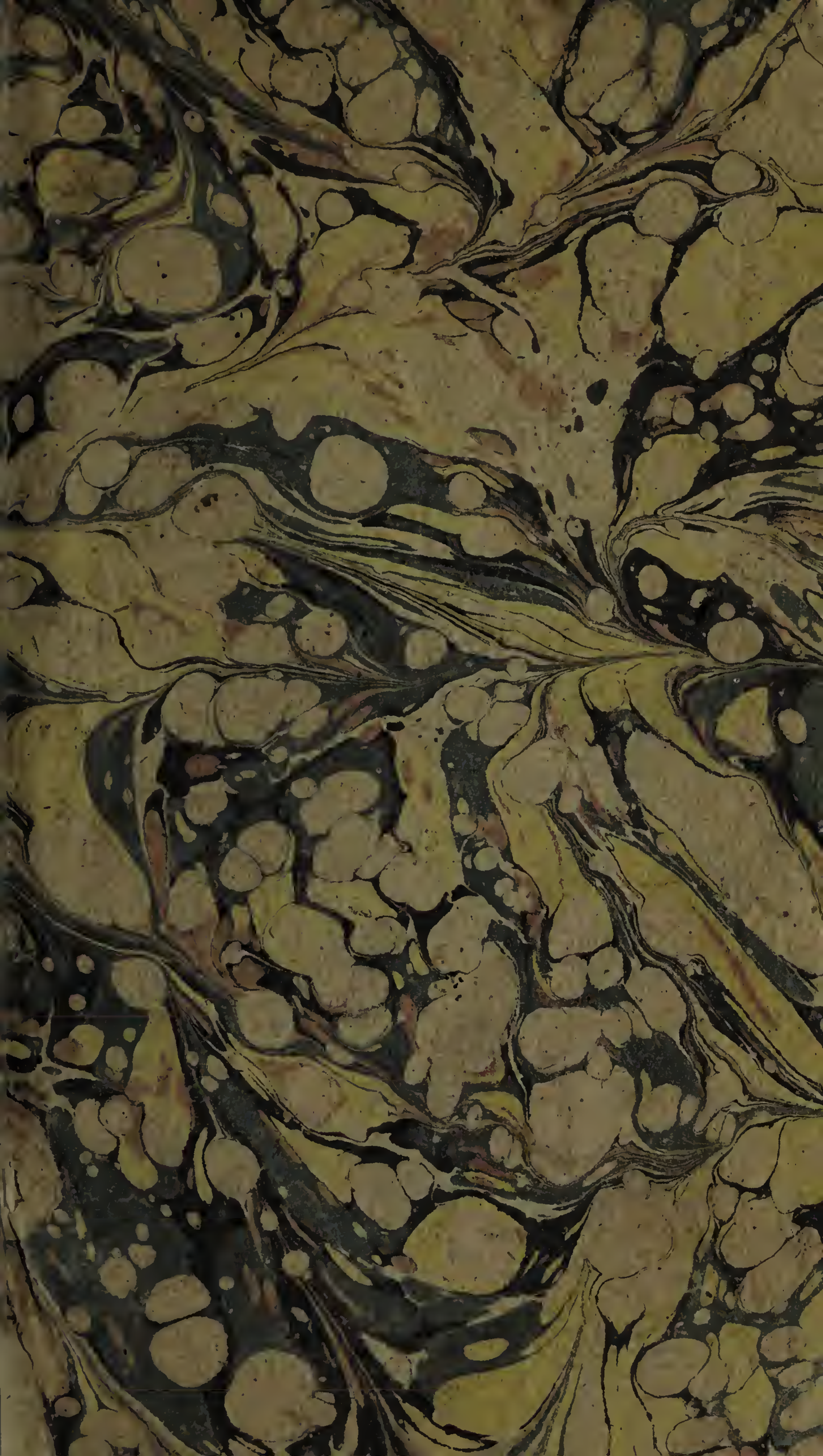

MÉLTÓSÁGOS GRÓFF
ÉS
ARANY KULTSOS UR
BETHLENI
BETHLEN LÁSZLÓ
Ö NAGYSÁGÁNAK
a'
Nemes Hunyad Vármegyei Fö-Ispány-
ságra, Déván, 1807-*ben* Octobernek
6-kán véghez ment bé-iktatásá
nak alkalmatosságával
mondott

BESZÉDEK.

KOLO'SVÁRON.

Nyomtattatott a' Réf. Col. Betüivel
Török István által.

MÉLT. GR. ARANY-KÚLTSOS, KIRÁLYI TANÁTSOS, ÉS A' MÉLT. FÖ-ISPÁNYNAK BÉ-IKTATÁSÁRA

ki-botsátott

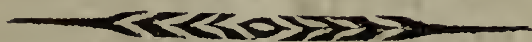
B I Z T O S

BETHLEN GERGELY

UR' Ö NAGYSÁGA'

B E S Z É D E.

Tekintetes Nemes Vármegye!

Ennek minden renden lévö Méltóságos Tekintetes, Nemes, Nemzetes, és Vitézlö

RENDEI, SEREGEI!

A valaha Hivatal-béli Kötelességet, én a' ki azzal ditsekedhetem, hogy a' meg-ſzomorittó Tárgyoknak ki-vitelére, a' Sors engemet Hivatalomnak folytatása alatt, soha nem talált; sőt a' meg-vidámittó alkalmatosságokra vólt többſzör Hivatalos kötelesség-ſzerént ki-neveztetnek

 lenni

lenni ſzerentsém — Ha mondom valaha valamely Hivatalos Kötelességet örömmel válóltam, 's viditotta érzékeny indulatimat — leg-főbb vala az, midőn igen kedves Testvérem Méltóságos Gróff BETLEN LÁSZLÓ Ur ezen Nemes Vármegyének ki-neveztetett Fő-Ispánnya, Hazánknak ſzeretett Attyát, Fő Kormányozóját ezen Fő-Ispányi Hivatalban léendő bé-iktatására tiſztelettel meg-hívén, haſonló tiſztelettel emlitett Fő Kormányozónk mind Terhes gondjaitól, mind pedig egésségének változásai által annak végben vitelétől gátóltatván — Engemet Személlye hellyett ki-nevezni, és erre az Igazgató Tanáts által-is (melynek igazságot ſzerető tagja vagyok,) a' Méltóságos Bé-iktató Társomnak Méltóságos Fő-Ispány Urnak társaságában ki-nevezni méltóztatott. Ezen érzékeny örvendezéssel, és a' vidámittó 's örvendeztető Tárgyok iránt való ditsekedéssel vagyon ſzerentsénk itten az ide illy' ſzép ſzámmal nagy ſereggel egyben gyülekezett, minden Renden lévő Rendek elött, a' mái napon meg-jelennünk. — Emlékezetes nap léſzen ez énnékem 's légyen 's lehet-is mindnyá-

nyájunknak, 's nem-is lehet e' Seregben ſenki — 's jól látom nintsen-is ki ne örvendezne.— Ide lett bé-lépésemmel körül néztem e' díſzes nagy ſereget, mindeneknek örömet látok ábrázattya' vonásain. — Éllyen Éllyen ohajtást 's kiáltást hallott a' Dévai régi Vár! Öröm Innepe tartatik a' Jó Fejedelemnek Felséges Császárunknak FERENTZnek Nagy Neve' Napján— Itten-is tehát Méltóságos, és Tekintetes 's minden Renden lévő Rendek, ezen bé-iktatásra fel-gyülekezett nagy Házban — Ma a' jó Fejedelemnek Nagy Nevének Napján — Térdeinknek 's Fejeinknek, mély tiſztelettel való meg-hajtásával — ismét óhajtsuk 's kivánnyuk: Éllyen a' Jó Fejedelem, ki Hazánknak dólgaira, bóldogságára, Atyai Kegyelmes ſzorgalommal gondot tart, azokra Kegyelmesen vigyáz, igazsággal orſzágol — Népeinek bóldogságokot eſzközli. És im ma láthatod ſzép Vármegye Húnyad — Fejedelmed' gondgya irántad nem ſzunyad.

Úgy vagyon Tekintetes Rendek ezen jó Fejedelemnek, Kinek Nagy Neve Napja Innepét, ma mely tiſztelettel ſzenteljük — Atyai gondóskodását éreztette ezen Nemes Vár-

megye' Rendeivel midőn a' Nemes Vármegyének régről fogva való várakozása, 's nem hibázom, ha azt mondom, ohajtása után ſzeretett Adminiſtrátorokat — valóságos Fő-Iſpánnyoknak Kegyelmesen ki-nevezni méltóztatot— és az által nékünk-is vagyon ſzerentsénk itten a' Díſzes ſereggel a' fenn emlitett Nagy Innepet ſzentelve — bé-iktatói kötelességünket-is tellyeſitrenünk. Ezen emlékezetes Nap 's ezen Innepen tartandó bé-iktatói Kötelesség, és alkalmatosság azt adja ſzóllani ſzámban. *Igy vagyon dolga kit az Isten 's Király ſzeret.* —

Nemes Vármegye! Ha bé-iktatói kötelességünkről el-felejtkezve azt vélném hogy valamely Orátori Székben állok, nem pedig az Elöl-Ülői Székben vagyon ſzerentsém ülni (mellyet bé-iktatói kötelességünket elvégezvén) töstént a' ki-neveztetett 's ſzeretett Fő-Ispánnyoknak, Hív Igazgatójoknak által adok— Ezen emlitettem mondásról— ha az ékesen ſzóllásnak tehettségével bírnék, hoſſzason ſzólhatnék, beſzélhetnék — De mind az időnek kedvezvén mind, pedig hoſſzason ſzóllani nem kivánván tsak ugyan még-is el-

nem

nem mellőzhetem, hogy rövideden ezen mondásnak mivoltáról 's méltóságáról ne ſzóljak.

Igy vagyon dolga kit az Isten 's Király ſzeret.— Szereti az Isten azt, ki ő Szent Felségét ſzereti, hív Igazsággal jár előtte, Törvényeit, parantsolatit tellyesitti ſzível, Lélekkel.—Ezt pedig rövideden egyben ſummálva tsak két ſzóval mondhatom: Valaki ſzereti az igaz embert — Két ſzó ugyan ez, de ez két ſzóból álló tehettségnek rajzolattyában-is ſokat lehetne ſzóllani.— Sokak ugyan-is az illy' embernek tulajdonságai — Igazsággal jár az illyen mindenben — az ügye-fogyattat ſzánnya, fell-ſegilleni igyekezik— Az árva és özvegy ügyét fel-véſzi, az igazságban azt támagattya, el nem hadgya — az itéletben igazán réſzre hajlás nélkül itél— nem gyönyörködik az ártatlannak el-nyomattatásában, sőt inkább ártatlanságát világosságra hozza, akár hivatalos kötelességben hellyheztetett— akár nem; de főképpen abban lévén állattatva, még pedig mint Igazgató azon igyekezik, hogy jó példa adása által másokat 's alatta való Hivatalos társait arra bírja vezérelje, hogy az el-mondattak-ſzerént folytassák hi-

vatalokat,meg-halgatja egyaránt a' ſzegényt és gazdagot, meg-bántatva lévén, hogy ha hivatalos kötelessége tellyesítése iránt, valamely költsönös jutalom tsak emlittetik-is azért hogy az Irás-ſzerént önnön magáról bátran állathassa.— Én igazsággal jártam, áljon elé kinek ökrét vagy ſzamarát— vagy fillérét ajándékúl vettem, és vádóljon engemet a' nép előtt— ſzáz annyival forditom azt viſzſza.— Az illyent ſzereti tehát az Isten; 's önként következik, hogy ſzereti a' jó Fejedelem, ſzereti a' Király, igen mert ugyan-is a' Fejedelmeknek hivatalbéli ſzólgaikhoz kötelességek' follytatások iránt intézett útasittások azokat foglalja magában, mellyeket az igaz, és igazsággal járó — abban gyönyörködő emberről fennebb emliték? 's azoknak tellyesitésekben fundáltatnak. —

Az illyenről méltán igaz az, a' mit én fiatal koromtól-fogva erös hittel állattam, és mintegy Symbolumúl-is vettem, 's önnön ſzeméllyemben-is mely igen erőssen tapaſztaltam, *az igaz, meg-eshetö, hogy meg-nyomatik, de igaz az, hogy ſoha el-nem nyomattathatik* — és dólga úgy léſzen mint kit Isten 's Király ſzeretett. —

Rövid rajzolattal mutatóm Tekintetes Nemes Vármegye! azt hogy millyen Kit az Isten 's Király ſzeret. — De el-nem mellőzhetém hogy emlitetlen hagygyam azt hogy az én fennebb emlitett mondásóm mind a' ſzeretetet érdemlő ſzemélyt, mind pedig a' ſzeretetet érdemlő Közönséget egyaránt illetheti, 's illeti. Ugyan-is azt mongya a' Szent Könyv, hogy a' mely népet büntetni akar a' főbb Valóság, annak gyermek Elől-járókat, és kötelességeket folytatni nem tudó Igazgatókat rendel, kit nem ſzeretnek, 's ſzerethetnek.

Én pedig azt hiſzem hogy állatásomban meg nem tsalattatom, és a' Nemes Vármegye-is azon Itéletben léend — hogy azon mondásom — *Igy vagyon dolga kit az Isten 's Király ſzeret* — a' Nemes Vármegyét-is éppen úgy illeti, ugyan-is,

A' fenn emlitett rajzolat-ſzerént való tulajdonságok a' Királyi Kegyelem által ki-neveztetett, és moſtan általunk bé-iktatandó Méltóságos Gróff Fő-Iſpány Urban igen kedves Teſtvéremben fel-találtatok, és a' rövideden tett rajzolat — méltán az ő Személlyének 's tulajdonságainak jól el-talált képe rajzo-

rajzolattya, melynek hasonlitásában méllyebben belé botsátkozhatván rajzolatommal, sokkal többre bizonyitásokkal erösitett Tárgyokra könnyen ereſzkedhetném — ha ettöl a' testvéri indulattól ne talám vezéreltető etsetnek, a' mindent magyarázni ſzeretőknek mondásoktól következhető méltatlan ugyan, de még-is meg-pirulhatástól nem tartanék, el-nem tartoztatna, de külömben-is ſzükség sintsen arra, meg-győződve lévén az iránt hogy rajzolatom' hasonlittása nem tsak az én állatásom, hanem kedves Hazánk, 's abban ezen Nemes Vármegyének iránta való megnyúgott Itélete — melyben hogy-is lehetne akárkinek kételkedni, midőn nyilvánságos tanubizonysága annak, a' minémü ſzeretettel fogadta a' nemes Vármegye Administratori Hivatalában lett bé-lépése alkalmatosságával, a' lévén akkor mingyárt a' nagyobb réſznek (mert ugyan-is ha ne talám vólt vagy lehetett ollyan, ki külömbözni ſzeretvén) a' Közönség' ohajtását önnön ohajtásának nem tattotta (de mivel egy fetskének látása nyarat nem jelent, 's az egyes ſzám nem sokasit, tsak ugyan a' Nemes Vármegye Közön-

séges

séges ohajtása vala az: „Vajha valóságos Fő Iſpánnyokká való ki-neveztetése-is ſokára nem haladna!!

Haladott ugyan a', Tekintetes Nemes Vármegye! de el-nem maradott, és a' Nemes Vármegye kivánsága bé-tellyeſedett, tellyeſittetett a' jó Fejedelemnek igazságos kegyelme által. — *Igy vagyon tehát dolga kit az Isten 's Király ſzeret*, mind a' ki-neveztetett Fő Iſpányra, mind pedig az ezt egyenesen ohajtott Nemes Vármegyére nézve.—

Nintsen tehát egyéb az öröm Innepén hátra; hanem az, hogy mi-is bé-iktatói kötelességünknek végben-viteléhez közelitvén— által adgyuk törvényes bé-iktatás mellett-is a' Méltóságos Gróff Camerarius és Fő Iſpány Urnak az Igazgatói Székkel ezen Nemes Vármegyének igazgatását, mellyet mint Adminiſtrátor hiven igazgatott, 's azzal egyenesen meg-bizonyitotta Személlyéről azt a' mit ha önnön magáról el-halgatni kiván és tselekedetei általam röviden egyben ſummálva Személlye iránt ki-mondattatnak. Téged' ſzólgálatra, terhes Hivatalra nem a' jutalom hív, hanem a' Nemes Szív.— Bé-iktatói kö-

teles-

telességünknek ßintén véget vetek vala, de elmémben ütődék az: hogy Szentelt Szám a' harmadik ßám, és igen hellyes magyar mondás az, 3. az Isten' igaza.– Nem hagyhatom-el tehát a' Széket, 's nem vethetünk kötelességünknek véget, és ezen Nemes díßes ßép Seregben-is meg-nem bontya senki e' Seregnek gyülekezetét mind addig – míg ezen Innepünkön 3-*ßor*-is nem kivánnyuk. – Kivántuk ugyan-is 's buzgó foháßkodásban ohajtottuk itten e' Házban való fel-gyülésünkkel.– Kivántuk kivánnyuk ide lett bélépésünkel, kivánnyuk 3-*ßor* innét léendő el-mozdulásunkal 's ohajtyuk – Éljen Éljen a' jó Fejedelem, ki Orßágól igazsággal 's Kegyelemmel, Eßtendei terjedjenek hoßßas időkre légyen bóldog minden intézeteiben, ßándékiban; mert azok mindenkor Népei' bóldogságaira intéztetnek. –

Élyen és légyen bóldog 's ßerentsés a' béiktatott Fő-Ispány. Örvendjen mindenkor Megyéje bóldogságán, jó ßándékai tzélozásai segédeltessenek a' Mennyei gondviselés által.

Éllyenek, és légyenek ßerentsések 's áldottak Elől-Járójokkal együtt ezen Megyének

nek minden renden lévő Tagjai, Hív, igaz, 's érdemes Tisztjei, kik Elől-járójokkal egyetemben, egyben-vetett vállakkal, hiven munkálódgyák ezen Megyének jovát, bóldogságát. – Kiknek állaniok kell a' törésen és tudniok kell bé és ki-menni a' nép előtt.

Ezekkel Tekintetes Nemes Vármegye és ezen szívem tellyességéből származott jó kivánságaimmal, mellyekre a' főbb Valóságnak *úgy légyen*, mondását buzgón kérem. Bé-iktatói kötelességünknek végére jutottunk vólna – De még egy két pillantásig nem válhatom-el ez Elől-ülői Széktől, mig önnön Személyemnek-is szerentséltetését ki-nem nyilatkoztatom. –

El-tölt Tekintetes Nemes Vármegye immár a' hetedik Nyár, miólta ezen kedves Megyében, a' holott én, a' böltsötől fogva, tsak nem az emberi korig neveltettem, a' hól az Oskolai fenyitéket főbbképpen vettem, megjelenní szerentsém nem vala, a' Birtokokban való nevezetesebb sors-is engemet innét noha távul rendelt, de szivem soha távul 's érzéketlen nem vala, azon Megye iránt, holott Öseimnek, hajdoni Véreimnek hamvai a'

hányat-

hányattatások' közepette-is, tsendesen nyugodtak, nyugoſznak.

Moſtan a' hetedik Nyárnak el-telése után, e' Nagy és örvendetes Innepen, ezen bé-iktatásnak alkalmatosságával, itten ezen ſok tekintetben örvendező alkalmatossággal, nem tsak meg-jelenhettem, hanem abban, hogy vagyon dólga kit az Isten 's Királly ſzeret örvendezhettem.

Azon ohajtással vetek tehát véget beſzédemnek — Légyen e' Megyének dólga, és ſorsa mindenkor ollyan mint a' kit ISTEN 's Király szeret.

MÉLT. GRÓF ARANY - KŰLTSOS,

és

Nemes Hunyad Vármegyei

FÖ-ISPÁNY

B. BETHLEN LÁZLÓ

UR' Ö NAGYSÁGA'

BESZÉDE.

Méltóságos Gróff Camerarius és Gubernialis

CONSILIARIUS UR!

Kedves Testvérem, Ötsém!

A' régi Orátorok gondolták az ékesen ſzóllásnak mesterségét, annyira gyakorolták, hogy ſzép gondolataiknak ékes elő-adáſokkal a' népnek ſzámosabb nyakaskodó réſzét oda hajthatták, a' hová a' köz jó kivánta. –

A' tsak most előttünk élt emberi nyom azt vette vólt ſzokásba, hogy a' mikor a' nép közt, vagy a' néphez ſzóllottak, a' tsak most emlitett régi Görög, vagy Római Orátorokat követték, és azoknak ſzavaikat beſzédjeikben emlegették.

Én, a' ki az ékesen ſzóllásnak meſterségét annyira nem gyakorolhattam, és gyenge ifjuságomtól-fogva, vagy fegyvert-viselö, vagy egyéb munkás életet élvén, a' régiséggel együtt tiſztelt Órátorokat (úgy hogy az ö ſzépségekkel az én beſzédemet ékesithefsem) nem tanulhattam, mostani Beſzédemben-is ezeket nem követhetvén, mivel én egéſz életemben az embert tanultam, és hogy ezen Tudományt a' Fejedelemnek, a' Hazának, és Ember-társaimnak javokra miként fordithassam, azt meg-tanúlni törekedvén moſtani beſzédemben-is, tsak a' mit, és a' mint érzek, azt fogom ſzóllani. — *Bóldog Orſzág az a' melynek Felsö Hatalmat kezében tartó Fejedelme az ö Koronás Fejét ſugározó Tiſztségeknek ki-válaſztásában nem az akaróknak, ſe nem a' kéröknek ſokaságára, hanem az ö hív népének Közönséges haſznára tekint.* —

De mely bóldognak tarthatom én magamat ez órában, melynek folyamattya Kegyesen uralkodó Fejedelmünknek ily' ditsösséges tulajdonságáról, és terméſzet-ſzerént bóldog édes Hazánk' polgári alkotmányának ily' nevezetes boldogságáról, egyſzersmind

teſzen

teſzen bizonyságot. Hogy köſzönhessem-meg Felséges Urunknak irántam való ily, Kegyes vélekedését, miként hálálhassam-meg azon nagy Kegyességet, mely-ſzerént kegyes Fejedelmünk, az ő Királyi tulajdonságait (mellyet tölle ſok más Fejedelmek méltán irigyelhetnek.) az én méltatlan ſzemélyemmel-is, avagy tsak annyi réſzben meg-oſztani méltóztatik, hogy az ő Atyai gondoskodásának, és az ő hiv népeinek közönséges haſznára való fáradhatatlan törekedésének bizonyságáúl éngemet méltóztatott válaſztani ezen tiſzteletet érdemlő ſok ſzámu Nemességgel diſeskedő, gazdag terméſzeti ajándékokkal bövölködő, és kerűletbéli fekvésével több Vármegyéknek, 's mondhatom Tartományoknak óltalmokra mintegy a' terméſzettől ki-rendelt, Nemes Vármegyének Fő Ispánnyává? Hogy az ő igazságát gyakorolnám, és az ő Atyai és emberi ſzeretetének avagy tsak ezen Nemes Vármegyére nézve bizonyságáúl ſzolgálnék. Ily' ditső kötelességnek hogy méltóképpen megfelelhessek, ahoz ſzerentse kell, én igyekezem ily' kegyes róllam való gondolkozást

hogy ſzóval miként háláljak-meg, azt nem tudom; hogy valamely kitsiny jelét adhassam köſzönetemnek, arra a' Méltóságos Inſtellátor Commiſsarius Uraknak segittségeket kérem. Hivatalos kötelességek-ſzerént kérem méltóztassanak ő Felségének bé jelenteni, hogy Hitemet bátran el-mondottam, akaratom ellen-is ezen ki-tsordult könnyeimet, mellyek hogy Fejedelmemnek megnyugtatására, a' Hazának meg-elégedésére, Felebarátimnak, Ember-társaimnak vigaſztalásokra, hogy huljának kivánom, kérem méltóztaſsanak fel-fogni, és köſzönetem 's háláadó áldozatom gyanánt ő Felségének bé-mutatni.

Felséges Jó Fejedelmünknek e' kitsiny Hazában Személyes képét viſelő Felséges Királyi Gubernium, és annak törvényesen el-válaſzthatatlan Felséges Udvar mellett ſzolgáló Tagja Felséges Hazai Udvari Cancellaria! Én a' kinek annyi időktől-fogva nem vólt ſzerentsém, Felséges Urunknak Kegyes tekintete előtt meg-jelennem, tulajdon érdemeimnek nem tulajdonithatom az Excellentiátok, Nagyságtok, Méltóság-

tóságtok Házához való ßeretete, méltatlan ßeméllyemhez való nagy jósága, mint meg-bízható Tanátsának ajánlása, vezette Ö Fel-ségét az irántam való illy' jó vélekedésre. Kößonöm Excellentiátoknak ezen Kegyes-ségeket. Imé én-is el-hagyám Házamat, Vagyonomot, ßólgaimra bízám házi ßüksé-ges dolgaimat, hogy kivánságtokra ßólgáljak a' Hazának, a' ti vállaitokat nyomó nehéz te-réhnek töllem ki-telhetőképpen lehető kön-könnyebbittetésére ßólgáljak tinéktek. Ti-is meg-ne bánnyátok eddig én velem köz-lött Kegyességteket, légyetek ennek-után-na-is az én Vezéreim, parantsolatotok ßol-gáljon énnékem tanátsul, és oltalomul; párt-fogástokot meg-ne vonnyátok én töllem, és ezen Nemes Vármegyétől, mely el-hagyat-tatott vala, és a' mely valamint én, Hazafiúi tißta ßeretettel tißtel titeket —.

Méltóságos Gróff Gubernátor Ur! a' kit nem annyira az időnek többsége, mint a' Te nagy érdemeid, a' Te mindenektől tißteletet érdemlő atyafiságos érzékenysé-ged, boldog emlékezetü Atyám' Házához, 's abban különösön én hozzám-is gyakorol-

ni

ni ßokott kegyességed, önként Atyámmá tettenek: hozzá sem fogok (mert a' vakmerőség lenne) a' Te nagy érdemeidnek elö ßámlálásához, azt tsak Hazáknak Népeknek háláadásai, az örökös emlékezetnek fenn maradásában beßélhetik-ki, véllem tett kegyességeidnek sorját ha mind elő akarnám ßámlálni, napok nem vólnának elegedendők hogy tsak veled beßéljek. Szenvedd-el hát, hogy bártsak távulról-is e' mostan én velem éreßtető jóságodat emlittsem, mely-ßerént hogy ha terhes foglalatosságaidra, és kimillést érdemlő egésségedre-nézve akaratod-ßerént meg-sem-is jelenhettél, magad hellyett egyik Instellátornak Méltóságos Gróff Camerarius Bethleni *Bethlen Gergely* Consiliarius Urat méltóztattál ki-rendelni, a' Te nagy le-ereßkedésednek ezen nagy példájában hány ßoros példáját adod az atyafiságnak, Hazafiúságnak! azt az érzékeny Hazafiaknak ßívek; az enyimmel együtt érzik, és az én különös kößönetem tsak árnyékúl ßolgálhatna, mind azon áldásoknak, mellyeket minden jó Hazafiaknak serege Te reád kiván, halja-meg az Ég, ennyi jók-

nak

nak kivánságokat, nyugodjék Te rajtad áldása, mert ez a' Haza' bóldogsága.

Méltóságos Gubernialis Consiliárius Ur Kedves Teſtvérem! Meg mondám beſzédem' kezdetével, hogy Orátor nem vagyok, meg igérém, hogy a' mit érzek azt ſzóllok; de mely hamar ſzenved tsonkulást igéretem, imé még beſzédemet ſem végeztem, 's már a' mit elein igértem, nem tellyeſithetém, már a' mit most érzek, azt mejjemben fájdalom nélkül nem tarthatom; kivánnám elődben, ezen díſzes Gyülekezetnek eleiben, kivánnám a' népek előtt ki-önteni, de ki nem mondhatom, engedd-meg hát hogy ne hozzád ſzóllyak, hogy ditséretekkel ſzeméllyedet ne magaſztaljam, hogy hozzád téendő érzékeny köſzönetemmel magamat el-ne fojtsam, engedd-meg hogy a' te ſzemélyedben tiſztellyem Nemzetemet, 's abban még eddig a' Hazában kedveltetett felekezetemet. Melyik nép, nemzettség, a' mely közt a' nagyra való vágyódás nem tsak a' Hazafiúi, de még az atyafiúi, és Teſtvéri ſzeretetnek-is köteleit, ha el-nem ſzaggatná-is, avagy tsak meg-nem gyengitené? Imé a' Ma-

gyar Nemzet, imé ezen kitsiny Haza, ezen díßes Nemes Vármegyei Gyülés most-is ez alkalmatossággal, a' Magyar jó ßívnek, Haza, és atyafi ßeretetnek egy forma példáját mutathattya-fel mi bennünk. Én eleitől fogva tudod a' Hazának, a' Közönségnek, és ſok ßenvedő felebarátainknak jovakra, a' Te elömeneteledet óhajtottam, kivántam; Téged' hogy arra igyekezzél, ößtönöztelek. A' Főbb Igazgatás meg-halgatta az én kivánságomat, a' Fejedelem tégedet a' Tanátsba ültetett, Te el-foglaltad *Székedet*; mert Hazádat ßeretted, de meg-nem ßüntél ßeretni Teſtvéredet, a' mi Házi alkotmányunknak rendi-ßerént atyafiságos egyet-értéssel meg-külömböztető meg-betsülléssel viſeltettél azután-is, addig-is, és most-is én hozzám. Imé én-is most e' meg-tißteltetésem' alkalmatosságával főbb ßerentsémnek tartom, hogy Tégedet, mint ezen Hivatalomban béiktató Commiſsariust úgy tißtelhetlek, mondom nem ßólhatok Te róllad, ne hogy azt mondgyák, hogy Teſtvéremről ßóllok, de hól lehet Hazafi ßeretet, a' hól nints' atyafi ßeretet, ki tißtelheti az igaz jó Hazafit, a' ki nem tißteli az igaz jó Atyafit, meg-

engedj hát kedves Teſtvérem, elsőségedet tiſztelem, de most e' pillantatban bár ha én-is a' te érdemeiddel fényeskedni láttatom, ſzemérmes akaratodnak nem engedelmeskedhetem, meg-engedjed mert ki-mutatlak a' népnek. Jertek nézzetek egy jó Hazafit, a' kiben láttok egy illyen példás atyafit, nem kérlek hogy meg-ne ſzűnny ez-után-is a' lenni, mert a' te változhatatlan egyenességedről bizonyos vagyok. Nem kérlek hogy hivatalom' terhében ezután-is én hozzám, és ezen Nemes Vármegyéhez párt-fogással légy, mert tudom fel-véſzed Teſtvéredtől, ha igazra mútat, de az igazságban nem testvéred' nézzed, hanem dolgaidat törvény-ſzerént intézzed, nem kérlek hogy ezen Nemes Vármegyének légy pártfogója, mert tudom hogy az igazságban minden ügyefogyottnak vagy Szóſzóllója. Nem kérek hát Te tőlled ſemmit, mert a' mikor ily' Nemesen ſzülettél, már akkor mindent megnyertem, hanem kérem az egéſz Hazát hogy én velem együtt kérje az ISTENt a' te életedért és kérje e' kitsiny Hazáért, hogy ebben adjon több illyen egyenes Hazafit, és ily' igazán jó Atyafit.

Méltóságos Fő Ispány és ezen alkalmatosságra ki-rendelt Commissarius Ur!

A' ſzomſzédtság nagyobbára a' ſzabad Nemzeteknél, és a' ſzorossabb egyességben élő társaságok rend-ſzabásai-ſzerént, az atyafiságnak nem kitsiny jussaival ajándékoztatik-meg; a' Méltóságos Urnak ſzomſzédtságos jó baráttságát mely ſzerént ezen Hivatalt fel-válalni, és magát ide fáraſztani méltóztatott, baráttságos egyenes érzékenységgel tiſztelem, és köſzönöm, azon reménység pedig hogy leg-közelebb való ſzomſzédsága a' két Nemes Vármegyének, a' köz jónak egyenlő egyet-értéssel való elő-mozditásában, az egyenes és valóságos atyafiságnak fenn tartásával ezutánra-is meg-ujjitandó ſzemélyes baráttságáról a' Méltóságos Urnak midőn méltóképpen bizonyossá tenném, jó indulattyában magamat ugyan ajánlom-is, és meg-nem fogok ſzünni tartozó kötelességemet, és köſzönetemet minden alkalmatossággal, meg-újjitani, és bizonyittani törekedni —.

Végezetre egéſz Nemes diſzes Gyülekezet! Mely örvendetes tekintet énnékem, e' kitsiny

tsiny Hazának ennyi érdemes tagjait itten körüllöttem ſzemlélni, mely örvendetes érzést ſzerez én bennem ez a' Felséges tekintet, ennyi érdemes Hazafi, és jó atyafiakat itten ſzemlélni, kiket ide egyéb nem hozhatott tsak a' ſzeretet, az én érdemeim ſokkal kiſsebbek, hogy ſem magamnak tulajdonithatnám ezt a' meg-különböztetést, magokat tiſzteltetik mind a' világgal ezen hozzám ki-nyilatkoztatott jóságokért. Lehetetlen egy embernek ilyen ſzamos Gyülekezet tagjaihoz tartozó háládatosságának külön-külön tsak leg-kissebb jelét-is adni. Áldja-meg hát az ISTEN e' Hazát óly' Hazafiúi, és atyafiúi ſzeretetnek bővségével, mint a' millyennek ſzép jelét én hozzám való kedvezéſekkel, mindnyájon a' kik itt meg-jelentek adni méltóztattak. Álgya-meg az ISTEN a' moſtan élő Atyákat, és az ifjakat, és azoknak maradékit, örök időkre virágozzék, és gyümöltsözzön a' Magyar Hazafi, és atyafi ſzeretet, ſzélesen ki-terjedett népek között igazgattatván az áldott Fejedelmek által meg-erőſittetett Magyar Törvény-

ménytől; és hogy ezen kivánságom bé-tel-lyesedhessen, már mindnyájon buzgón óhajtsuk, hogy örök időkre meg-tartandó maradékiban hosszas bóldog életet érdemlö Személlyében Törvény és igazság 's népeket szerető azt a' jó Atyát a' kinek Neve' Innepe' Napját ma üljük Ferentzet álgya-meg az ISTEN.

E l-m o n d á m.

A'
MÉLTÓSÁGOS ARANY-KÚLTSOS,
és
FÖ-ISPÁNY
UR'
Beszédét követte
Nemes Hunyad-Vármegyei
Fő-Biró
MÉLTÓSÁGOS
BARTSAI LÁSZLÓ
UR'
BESZÉDE.

Ipsa quidem Virtus pretium ſibi, ſolaque latê
Fortunae ſecura nitet nec faſcibus ullis
Erigitur, plausuque cupit clarescere vulgi.
Attamen invitam blande vestigat et ultro.
Ambit honos.

Claudianus

Ezen igaz Öröm Innepre megjelent érdemes Polgárok!

* * * *

I lehetne egy Polgári Gyülekezetben a' köz értekeződésnek érdemesebb Tárgya ezen Kérdésnél: *Miben áll a' Polgári rend alatt lévö emberi Nemzetnek fö boldogsága?* Mi lehetne egy Társaságnak hasznosabb, és kedvesebb idő töltése, mint egy illyen fontos Kérdés' megfejtésének probálása. — A' mái nap, mely az igaz Öröm-Innepének méltán mondattathatik, magával hozta ezen Kérdest: Miben áll a' Polgárositott Emberi Nemzet' Fő bóldogsága? emlekezetemben nehéz, és még-is könnyü a' felelet ezen Kérdésre. Nintsen miért tanátsot kérdeni a' komor rantzos homloku Dogmaticusoknak az Obscura kamarához hasonló félre való Házaikban, mel-

lyekben a' Tárgyak többnyire fel-fordulva láttzanak, menni – Nem ßorulunk a' naphoz nem közelíthető, viaß ßárnyakon, a' világ meg-foghatatlan dolgai körül repdeső Philosophusok' elmésségekre, mindenekhez tsak a' tapaßtalás' határain kivül fekvő tekervényeken lehetne hatni. Ha körül-nézzük magunkat, ha jól meg-tekintyük ezen díßes gyülekezetet, ezen örömmel tölt társaságot, könnyen eßünkbe jut, hogy a' polgárosított emberi Nemzetnek fő bóldogsága egy jól el-rendelt Tárſaságban áll. – Egy jól el-rendelt Társaságban, melyben a' Politicanak káros ßüleménnyei, a' mesterségesen bé-tsußott ſok külömböző haßnok' irányozások között-is, a' ßántó-föld' borozdái mellett izzadozó munkás embertől fogva, a' ßerentse' és a' ditsösség' poltzain ülő Polgárig, mint a' bövölködésnek ßarvából (Cornu copiae) egy formán omlanak-ki a' bóldogságok, melyben nem egynek, vagy egy néhánynak önnön haßna, a' többség felett, hanem à' többség' köz bóldogsága rúgoja minden tselekedetnek, melyben nem a' meg-esett gyáßos vér-ontás után ölelkeznek öß-

ve a'

ve a' Polgárok, hanem a' ſzüléknek és a' baráttságnak keserves káraik és ſzomoru ohajtásaiknak el-kerülésekre előre ollyan intézetek tétettek, hogy a' Polgári alkotvány a' köz tzélra a' bóldogságra mint egy jó mester' kézben lévő machina akadék nélkül forogjon. Az egéſz világ elmebéli tehettségeit egy testben képzelve, nem elégséges le-irására egy jól el-rendelt Társaság' boldogságának. Bár az Europa mérő-ſerpenyőjét kezekben tartó Nagyok előmenetelesen azon igyekeznének, hogy a' jó Társaság' bóldogságaival meg-esmérkedheſsünk—. El-halgatván az emberi Nemzetnek régi vad ſorsát, a' mikor a' lélek a' tudatlanság' tömlötztzében raboskodott, az első Társaság az Atyáé vólt, mert több atyák későbbre ſzorultak egyben; hogy ſok apró Társaságból, melyeknek alkalmatlanságát külön-külön el-nem ſzenvedhették, egy erőssebb Társaságot formállyanak. Ezen familiaris Tárſaság, egy Jákóbbal a' millyen bóldog, éppen ollyan ſzerentsétlen vólt, egy É'sauval. Igy van a' dolog a' több familiákból öſzve jött Társaságokkal egy Vármegyével, egy Orſzággal-is.

A' milyen bóldog Orſzág, egy Kegyes és embert ſzerető jó Uralkodó alatt, éppen olyan ſzerentsétlen egy Caligulával, a' ki nem bánta ha népei gyülölték, tsak féllyék, egy Robertspierrel, kinek minden uralkodása tsak ſzomoru gyilkolásból állott. Egy Vármegye jó Kormányozóval valóságos Paraditsom, mellyből tsak a' bóldogsággal megnem elégedők rekeſztetnek-ki. – Úgy hogy méltán lehet mondani, hogy tsak az a' jól el-rendelt Társaság, melynek jó Fő Kormányozója van, 's hogy az illyen Társaságban áll a' pólgároſitott emberi nemzetnek fő boldogsága. – El-nem múlatta a' Tanálós elmésség, ſok ſzázadoktól-fogva, az Igazgatás' formáinak külömbbsége, és valósága felett, vetélkedni, a' terméſzet tanittya, a' tapaſztalás bizonyittya, hogy egy Társaság ſem álhat fenn Fő-Kormány nélkül – Fő-Kormány többre vagy egy ſzemélyre légyen bízva, 's akármely névvel jelentessék-ki, mind egy, tsak hogy a' Társaság köz akarattyának a' Biztosság igaz értője, és tellyesitője légyen, hogy a' Fő egy légyen a' Testtel. Kitsoda látott élő testet Fő nélkül

kül, és élő Főt Test nélkül? Lelki öröm tölti el ezen Nemes Vármegye' Rendeinek ſzíveket, a' midőn érzik, a' midőn láttyák a' mái napon, hogy a' Civilizált emberi-nemzetek' fő bóldogságát el-érték. Ugyan-is ezen Nemes Vármegyének, mely noha egy felöl régi híres Romai, és ſzámos maga mun-kásságainak omladvánnyaiban a' koros mu-landóságot és a' ſok idő viſzontagságait mint egy tükörben láttya, de más felől a' ter-méſzetnek minden gazdagságaival meg-van áldva, mire vólt nagyobb ſzüksége mint egy jó Kormányozóra, a' kinek haſznos i-gazgatása alatt, puſztában lévő faluinak fel-épülésit, Terméſzetes ajándékainak kelleme-tes csendességgel való haſználhatását, egy ſzóval mindazokat remélheti, mellyek egy jól el-rendelt Társaságnak boldog következései.

Egy ollyan főre vólt mondom ezen Ne-mes Vármegyének ſzüksége, a' kinek bölts intézettyeinél fogva meg-nyiljanak az egyes-ségnek kapui, mellyeket a' roſz politica bé-lakatólt vála — és öröm záſzlók lobogjanak ezen Nemes Vármegye' Fő Várossa' meze-

jén, mellyek ez előtt 23 eſztendőkkel a' bu-
dosásnak és a' félelemnek vert ösvényeit
mutogatták, mind addig mig egy kevés jó
rend ütvén-ki magát, a' zürzavart okozó
vérekkel áldoztanak. Kinek Atyai gondol-
kodása alatt, az eddig el-hagyatott nyomo-
rult árvák, töröljék-le sáppadt ortzájokról, a
ſzüléjek el-veſztésekből vett keſerves bánat-
tyoknak forró könny-tsepjeit, és ezek hel-
lyet az öröm 's meg-éledés' vonásai je-
lennyenek-meg ábrázattyokon, azon remény-
ségből, azon bizodalamból, hogy enneku-
tánna az el-hagyattatás' terhe alól fel-ſzab-
dittatván, tsak kedves ſzüléjeknek nem léte
tsak meg-gondolása fogja ſziveket bántani
Nemes Vármegyénk' bóldogsága, mely ſzin-
te négy eſztendöktől fogva az Administra-
torság' melege alatt nagy reménységü bim-
bóban vólt, a' mái napon ki nyílt, az az
Méltóságos Camerarius Gróff BETHLEN
LÁSZLÓ Ur ő Nagysága Adminiſtratorból
ezen Nemes Vármegye valóságos F ő-I s-
p á n n y á v á tétetik.

Mél-

Méltóságos Camerarius, és Valóságos Tanátsos Gróff Bethlen Gergely Iktató Commiſsarius Ur!

Tsak meg-nem ſzünhetik Nagyságod ezen Nemes Vármegyéhez jóságát mutatni, ez Nagyságodnak mindnyájunktól tiſztelt, a' Haza' kárára el-hunyt Őſeitől vett tulajdona. Örömmel fogadta Nagyságod azon alkalmatoſságot, mely által érdemes, és méltán ſzeretett Teſtvérében ezen Nemes Vármegyét, mely az unalmas bizonytalanságban ſokféleképpen ſzenvedett, egy Fő Kormányozóval, és jó Fő Ispánnyal a' mi Törvényes ſzokásunk ſzerént meg-ajándékozhattya — Valahányſzor ezen Nemes Vármegye a' gántsos meſterkedés' tárgyává tétetett, Nagyságod mindanyiſzor a' munkában vett kedvetlen következéseket Nagy Lelkével viſzſza vonni fáradhatatlanúl törekedett. Fogadja el Nagyságod ezen Nemes Vármegye' Rendeinek igaz ſzívből ſzármazott háládatosságokat. Tartsa Nagyságod ezen Nemes Vármegyét ezután-is kegyes pártfogásban, e'béli bizodalmunk jóra való törekedésünket vég nélkül fogja lelkeſiteni, Nagyságod

igaz Magyar Hazafiúi ßivének emlékezetét által adjuk kedves Unokáinknak-is.

Méltóságos Fő Iſpány Hollaki István Ur kedves ßomßéd Polgár Társunk!

A' Méltóságos Urnál vagyon azon kólts, mely ezen Nemes Vármegye és a' mi kedves ßomßéd polgár Tárſaink között, a' ßomßédos baráttságnak zárjait meg-nyithattya— Imé az első alkalmatoſságot-is el-nem múlatta a' Méltóságos Ur el-fogadni, mely által ezen Nemes Vármegyével jóságát éreztetheti, több érdemes kisérőivel magát közinkben meg-alázni méltóztatván, hogy nékünk a' mi jó Fő Iſpányunkat bé-mutathassa, 's hogy mint jó ßomßéd, 's mint jó barát, a' mi moſtani örömünkben réßeſedhessék. A' Méltóságos Urnak e'béli jóságát ezen Nemes Vármegye Rendei örökre fenn-fogják ßivekben tartani— ßomßédtságos Polgári ßeretetében midőn magokat ajánlják, bizonyossá téßik a' Méltóságos Urat, hogy minden alkalmatosságot örömmel fognak ö-lelni, mely által a' Méltoságos Urhoz és kedves ßomßéd polgáraihoz igaz Hazafiúi érzéseket változhatatlan hiv ßeretettyekét ki-mutathaſsák.

Mélt. Camerarius Gróff B. Bethlen Lá∫zló valóságos Fő-I∫pány Ur!

A' mely igazgatás tsupán a' ∫zokásban vett Sy∫temizált irásból áll, mellyet a' barátság nyájasság, és az emberi ∫zeretet nem lelkesit, a' tsak ∫záraz sükeretlen foglalatosságokat ∫zül, mellyek a' nélkül hogy a' ∫zívben legki∫sebb érzékeny mozgást tennének, tsak a' ∫zámolt irományok halmait nevelik. Nagyságodnak ∫zinte négy e∫ztendöktől fogva, ezen Nemes Vármegyének igazán boldogságára, nyájas le-ere∫zkedéssel folytatott sükeres kormányozása millyen ha∫znos következésekkel áldotta meg tár∫aságunkat, ∫okkal esméretesebb — mint ∫em azokat rendre elő ∫zámlálni ∫zükség lenne. Nagyságod meg-gyújtotta közöttünk az emberi ∫zeretetnek, mely minden Vallásnak a' Lelke, ti∫zta fáklyáját, bé-vezérelte ezen nemes Vármegyét azon el-hagyatott útakra, mellyeken egy Magyar Nemes Polgár di∫zesen, ha∫znoson, és törvényesen a' ditső∫ség óltárihoz juthat — Útainkat járhatókká tévén, a' kellemetes útazáson kivül, a' könnyebb kereskedést

meg-

meg-nyitotta. El-hagyatott árváinkat mint maga gyermekeit nem tsak apolgattya, hanem kegyes gondólkozása által ſzüntelen azon törekedik, hogy ne-is érezzék árvaságokat. — Nemes Vármegyénknek Öss, igaz Magyar ſzívét, és hüségét, a' köz-jóra való törekedését, Felséges jó Fejedelmünkel megeſmértetvén, a' jó Fejedelemnek kegyelmét, és betses hajlandóságát, a' leg-drágább kintsét ezen Nemes Vármegyének meg-nyerte, betsesebb ajándékok ezek azon boldogságoknál, mellyeket Európának több vidékiben a' gyáſzos háboruk után ſzülhetnek a' vérrel írt törvényes alkotások. — Ezek a' tsendes békesség' kebelében a' ſzeretet' melegénél, a' ſzorgalmatotság' kezei által vették lételeket, mind ezekért több idő kivántatván, igen kitsi mértékben bizonyithattuk meg háládatosságunkat. A' mely emlékeztető Oſzlopokat a' meſterség költségesen emelhet, azokat az idő— meg-eméſztheti, de a' mellyeket mi Nagyságodnak ſzíveinkben emelünk, azoknak valóságokat az eſztendők egymáſnak fogják háládatoson által-adni, vetélkedni fogunk, miképpen Nagyságodnak

Nemes

Nemes Vármegyénk köz bóldogságára tárgyazó intézeteit, Nagyságoddal kezet fogván ki-vihefsük, talám az-által maradékainknál, a' róllunk való jó emlékezetre magunkat érdemefekké tehettyük, és öfztönt hagyhatunk hátra ifjainknak, melynél fogva a' gyáva puhaságon, és a' hivalkodó fényeskedés vadáfzásán fel-mondván, fő törekedések Hazájok' köz-bóldogitása légyen. Ezen bóldog tzéloknak el-érhetését tsak úgy reménlhettyük, ha Nagyságodat az ISTEN fzámos efztendőkig élteti, mellyet hálådatos fzível kivántunk, É l l y e n Gróff B e t h l e n L á f z l ó Kedves jó Fő-Ifpányunk!

Éljenek fzámos efztendőket Hazánknak azon Nagygyai, kik a' ditsöfség' Templomában a' kezekben lévő Törvényes Hatalmat köz bóldogságra gyakorolni meg-nem fzűnnek, kik ez' úttal-is éreztetik Nemes Vármegyénkel az Igazsággal épült jovaslásokat — Felséges jó Fejedelem! Kinek Ditső Neve tifzteletéül Nemes Vármegyénk ma innepet ül! A' hálådatofság, és a' hivség a' Magyarnak ollyan tulajdona, mellyet ennyi el-tőlt idő alatt-is meg sérteni nem-

tudott

tudott, F e l s é g e d kedves Hazánknak többſzöri, és most közelebbröl vólt kényes környül állásai között-is minket tsendes békességben meg-tartani méltóztatott. Fogadgyaél F e l s é g e d Jobbágyainak háládatoſságokat, a' kik tsak úgy tartják magokat boldogoknak, ha F e l s é g e s F e j e d e l m e khez viſeltető hív tiſzteleteket, tettyekben meg-bizonyithattyák minnyájon egy lékekkel, mellyet F e l s é g e d nek vég nélkül való jósága érzékenyit, kivánnyuk éllyen F e l s é g e d

F e l s é g e s H á z á v a l

ſzámos eſztendőket

ÉLLYEN.!

MÉLT. CAMERARIUS

és

FÖ-ISPÁNY

GRÓFF

BETHLEN LÁSZLÓ

UR'

Ezen következendő érdemes Beſzéddel köszönt-bé a' Nemes Vármegye' Rendeihez.

Tekintetes Nemes Vármegye! Ennek minden renden lévö érdemes Nemes Tagjai! Atyámfiai! Véreim, barátim!

A' Házaſság, annak Törvényei, a' Házassági együtt élet, a' miólta a' mi tudásunk-ßerént, mind e' világ' ßínét bíró emberek a' tsupa terméßeti együgyü ßelid élet' módgyáról találmányos Tár saşági élet' Törvényei alá mentenek, a' Tárſaságoknak mind Polgári, mind Egyházi igazgatáſokat leg inkább foglalatoskodtatta miképpen az emberi Tárſaságban élő emberekre-nézve, azt leg-kelemeteſebbé, leg-állandósabbá, és leg-haßnosabbá tehesſék.

Én Tekintetes Nemes Vármegye! mikor a' Felsőbbségnek rendeléséből, ezen Nemes Vármegyének, ideig való igazgatását, ez előtt ßinte már négy eßtendőkkel, által vet-

tem vala, atyafiságos emlékezetekben lehet mindnyájoknak, hogy a' polgári Táſaságoknak alkotmányáról, és azoknak eredetekről ſzólván, az édes atyáknak házak népek felett való elsőségéből hoztam vala-le beſzédemben minden jó Tárſaságoknak eredetit.

Moſtan-is hát a' midőn a' Házasságról akarok ſzóllani, az az, az együtt életről az együtt-ſzeretetről, az egyet-értésről 's érzésről nem fogom azzal nyujtani beſzédemet, hogy elé hozzam az Europai, Ásiai, Afrikai, Áinformation mérikai Polgári Tárſaságoknak e' tárgyról való külömböző értelmeket, rendeléseiket, vagy az ismeretlen távul Tartományokban ismeretünken kivül ſzabadon élő ember atyánkfiainak ſzokáſaikat, nem akarom megdiſputálni, a' maga rendeléseiben melyik polgári, vagy Egyházi Tárſaság távozott leg-inkább e' tárgyra nézve, vagy közelitett a' gondos Terméſzetnek, és annak Urának Szent Czéljához — tsak az emberi érzésről, tsak az atyának és annak Háza népének édes ſzokásaikról akarok ſzóllani — Óh bár lehetnék a' Ti Házaitokban, Tikteket mindnyájon minden jóra vezérlő édes Atyátok!

Oh bár lehetnék a' Ti Tárſaságtokban méltóképpen Férj, és Férfi, a' ti óltalma-tokra, a' ti vigaßtalástokra, a' ti, és az én gyermekeim' boldogságokra. Láſsuk hát a' Ház-népeknek Atyai Igazgatói miképpen követték a' Termέßetet, és a'hoz hogy al-kalmaztatták házi Tárſaságok' rendeléseit, az ő kedvesseiknek Házaſságokra-nézve, mitsoda útat követtek, hogy a' gyengéb-beknek vigaßtalást, óltalmat és bizodalmat, az erössebnek gyönyörüséget, ßívbéli nyu-godalmat és vérrel veréjtékező fáradtságo-kat édesitő jutalmat ßerezhesſenek.

Én tsak e' kettőt tudom, hogy régi tiß-teletet érdemlő Atyáink vagy úgy magok-hoz édeſitették kedves gyermekeiket, hogy azoknak minden kivánságok, minden gyö-nyörüségek Attyok' ßakállos ßájjokból jött, atyai tanátsoknak tellyeſithetésétől függött, és így bőlts válaßtása Szüléiknek egéß éle-tekre tartó boldogságot adott gyermekeink-nek, a' ßoros le-kötelezésnek ſemmi törvé-nyeiröl nem tudván, a' bőlts Atyáknak bőlts vezérléſek, az ifiaknak egyet értését, min-den nap újj tüzzel gerjeßtette, mig el-hunyt

ſzüléik, az örökségnek koronáját, el-maradott gyermekeiknek által hagyták, hogy ezek-is a' magok nevendékeny magzattyaikot, az ö kedves házok-népét, a' házi gyönyörűségnek bóldogságára vezéreljék, vagy pediglen máſodſzor: Fiaik Léányaikkal együtt nevekedvén, az ártatlan ifiú terméſzetnek enyelgő gyönyörüségei közt, ha a' fel-serdült ifiú gyermek-kori játzó társát már meg-értessebb éſzſzel-is élete' pályája' meg-futhatása' társáúl meg-kivánta tartáni, atyai áldáſokkal, meg-tetézvén, jó gyermekeinek jó tzéljokat, mivelhogy akkor a' törvény nem kivánt uralkodni a' ſzivekben, a' ſzabadságnak gyönyörü gyakorlása mellett, a' ſzüléknek böltseſsége, az ö igazgatáſok módgyának ſzeretettel tellyes vólta, az ö népekre ki-terjedő házok népének csendességét; békességét, bóldogságát, annyira nevelte; ha mi azokról tsak tanulni igyekezhetünk valamit, de tsak árnyékos képzeleteinkben ſem tudunk hozzá közelitteni.!!

Ha a' *Szent* és világi *Irók* annyi féle tárgyokra nézve élnek, vagy inkább éltek a' házaſság' haſonlatoſságával, ha nem ſok eſz-

tendők-

tendőkkel-is ez-előtt ſok népek el-útoztak Velentzében meg-látni ezt a' pompát miképpen azon Király' várát az őtet körül vévő 's boldogitó tengert mátkájáúl el-jegyzette, és azt úgy nézték mint bóldogsá-got, mennyivel inkább gondólhatom én-hogy ezen mái ſolemnitás, a' mely az én ti veletek való ſzoroſsabb egyben köttetésem' nyilvánoſittására kitsin, de kedves Hazánknak ſzámas és érdemes Tagjai által innepeltetik, ſenkinek ſem úgy tünhetik ſzemében, mint a' tsupa ſzokás, mint meg-vetést érdemelhető dobzódásra, veſztegetésre való alkalmatosság, hanem mint a' polgári és emberi tárſaságokban egy magában nevezetes ſzentséget foglaló tünemény. Le-irjam-é kedves atyafiak! mi haſonlatoſság van egy boldogúl tanált házaſságnak, és egy ſzerentsés sen válaſztott Fő-Iſpányságnak valóságában? nem gondolom ſzükségesnek, de el-nem halgathatom még-is azt, hogy miképpen haſonlithatom az én reménységem-ſzerént való ſorſomat a' ſzerentsésen házaſuló férjfiúéhoz, el-nem halgathatom okait reménységemnek, mely-ſzerént ſzerentsés ki-menetelét reménylem a' ſzerentsés kezdetnek.

Imé a' kitsiny Társaságokban Királykodó atyáknak hellyét el-foglaló jó ſzivü atya, Fejedelme hazánknak, ez előtt ſzinte négy eſztendőkkel ide külde közitekben, meg-vigyázta mit tselekeſzünk? miképpen közelittenek ſziveink egymáshoz? irántatok való atyai gondosságát miképpen nyugtathattya-meg, én általam? mit fog tapaſztalni? a' ti ſorsotokat mennyiben téſzem magamévá? mennyire tellyeſitem az atyának, a' férfiúnak köteleſségeit az ő háza' népei között? melynek minden tagjait úgy ſzereti mint gyermekeit. Értetek, hát értetek, a' ti bóldogságtokért a' ti jovaitoknak reménységénél fogva jelentette-ki válaſztását, mint atyai áldását, hogy lennék köztetek Férjfiú, hogy külön-külön mindenik bennem és nállam óltalmát, bizodalmát ſzerető attyát találná, az ő ſzelid Királyi Páltzája; vagy inkább atyai veſſzeje alat. De ha a' hoſzſzas mátkaság után-is békeſséges pertzentés, az örökös, tökélletes egyet értésre való egyben köttetésnek pillantása, ha az én, és a' ti ſzabadságtok, ha annak meg gondolása, hogy ha ti engemet méltó okból nem ſzeret-

retnétek, illő és törvényes úton a' minket egy másnak ajándékozó édes atyának gondosságától ſzabaduláſokot várhatnának, és ha én a' ti javatokra igyekező törekedésimnek meg utállását bennetek tapaſztalnám, ha mondom ebben a' történetben-is nem remélhetném azt, hogy ſzabadoson viſzſza térhessek az én házamhoz, az én honnyomban, az én meg-ſzokott házi tselédeim közzé, mellyet, és a' kiket hozzátok való vonſzódáſomnál fogva el hagytam, oh be utállatos vólna nékem ebben az órában az elsőségnek helye! ollyan vólnék ebben az órában mint a' meſés költemények-ſzerént a' városnak boldogságáért a' két fejü Sárkánynak ajándékozott Király' Léánya, hát még-is tsak vagyon nékem most-is egy kis gondólkozásra való okom. Egy talám moſt-is élő Schvedenburg nevezetü érdemes emberről moſt nem régiben-is tudós barátimat beſzélgetni halgatám, kik hiteles embereknek irásaikból azt hozzák elé, hogy az emlitett Schvédenburg az emberi teſtel közlött Iſteni lelki tehetségét, annyira tudta gyakorolni, mely-ſzerént ſzáz mértföldekre, talám a' nagy vá-

rost puſztító tüznek langját meg-látta, vagy meg-érzette az előtte ismeretlen, tőlle ſok mértföldekre meſſze lakó igaz ügyében el-nyomattatott ſzegény özvegynek, meg-hólt férjétől el-rejtett Bizonyság-Leveleknek hól-létit meg-jelentette, 's több efféle tsudálható nevezetes dolgokat tselekedett. Oh be bóldog lehet az illyen meſſze látó ember! oh de mennyivel boldogabb lehet, a' többekkel köz Termésſzetnek józan tulajdonságaival meg-elégedő férfi! mennyivel boldogabbnak tartom én magamat Schvedenburgnál, a' ki a' magán kivül való dolgokat meſſze távulságra csudaképpen meg-láttya, és talám a' körüllötte valókat, az ő ſzeretetének, az ő vágyásának, az ő reménységének tárgyairól bizonyost nem tudhat.

Mi lehet ez órában nékem kedvesebb vágyásom, mint arról bizonyossá lenni, hogy az én eddig való mátkám, az én ſzeretőm, hittel lett egyben köttetésem után-is azzal a' ſzeretettel, azzal a' bizodalommal viſeltetik én hozzám, mint a' milyent én ő nálla kerestem, és az én meg-bizonyodásom minden tsuda nélkül meg-ſzerezhető. — Ugyan

gyan-is ezen Nemes Vármegyének minden érdemes Tagjai! különösön ennek kerületében, tsak nem minden fizetés, és tsupán a' hív jobbágyi 's hazafiúi jutalmokra való vágyódásnál fogva szólgáló kedves Tiszt-társaim, barátim, atyámfiai! Nem arra szólgál már nékem ez a' pillantás, hogy az egyben köttetés után a' ti egygyet értő szeretetteket, annak nevekedését, hívségteknek állandóságát kérjem, nem kivánok újj alkalmatosságra találni, hogy a' ti jó kedveteket meg-nyerhessem, szeretetből folyó engedelmességteket fel-gerjeszthessem, a' mi hazánk' népe ezen Nemes Vármegye köz bóldogságáért hozzám 's nékem magatokat 's indulatotokat fel-áldozzátok, köszönettel, bizonyságom ditsekedésével léptem a' Haza' óltára eleiben, a' hól hittel magamat tinéktek le-köteleztem, mert a' ti négy esztendőktől fogva én hozzám közönségben gyakorlott jóságtok hogy ha annyira nem fénylik a' népek között, mint azt a' ti verejtékező fáradtságos munkásságtok meg-érdemli tsak az én tehettségtelen elégtelenségem lehet annak oka. Ti az én baráttságos

gos intéſeimet parantsolatúl vettétek, az én atyafiságos ſzeretetemet atyafisággal viſzontagóltátok, ennek a' Nemes Vármegyének köz javára való törekedésemet néktek út-mutató törvény gyanánt tartottátok, bennem való bizodalmatokat kétséges dólgaitokban ſzeretettel bizonyitottátok, és a' nehéz környülállássokkal folydogaló négy eſztendők alatt a' midőn ſokſzor az irigységnek, ſokſzor a' tudatlanság' markoſságának, némelykor a' ſzolgálatnak terhe alatt ſzinte el-tsüggedtem, a' ti fáradhatatlan munkáſságtok által, a' ti ſzeretettel telyes baráttságtoknak kedvezésével ujra fel-bátoritottatok, nyugalmat találtam nállatok, és a' ti engedelmeſségtekről való jel-adáſtok ismét alkalmatoſsá tett, hogy haſznoson rendelhesſek; dólgoztatok a' közjóra, és annak előmenetelén való örömetekben magatokat el-felejtettétek, a' ditséretet nékem tulajdonitottátok, követ emeltetek az én Nevemnek emlékezetére, és a' ti jó ſzivéteknek tiſzteletére.

Egyben vagyunk már ujjabban-is kötve azzal a' lántzal, a' mellyel kedves atyafiaknak újj tiſztségekre való emeltetésekkel kö-

rül

rül keritve látni kivántalak vala, a' ti vállaitokra emelem én fel a' ti tiſzteleteteknek oſzlopát, az én ſzivemnek óltárára fel-vannak metzve a' ti neveitek, az azon a' Fejedelemhez, a' Hazához, ezen Nemes Vármegyéhez, minden Renden lévö Tagjaihoz való ſzeretetnek tüzétől gerjeſztett tűznek lángja lobogjon azon, annál gyújtsa-meg minden Hugyad-Vármegyei Nemes a' maga fáklyáját, ha ti hozzátok akár közeliteni, annak világoſságára jöjjön a' ti vezérléſtek alá minden meg-ſzelidült indulatu Nemes atyafi tapogatás nélkül, ki-ſzabadúlva abból a' ſetéttségből, a' melyben tsak ollyan Nemes Tárſaság ſunnyadhatik munkátlan, mint a' mely ollyan tiſztekkel nem ditsekedhetik, mint a' milyen Tiſzt-tárſaim ti nékem vóltatok, vagytok, léſztek. A' ti jó ſzivességtek nem várta töllem az intést, hanem, mint a' tsillagoknák ſzekerei, hogy a' magok kötelességeket meg-teheſsék, úgy vittetek éngemet arra a' ſzerentsére, hogy Nemes atyánk fiai, mint a' tiſztelő ég' boltozattyán a' fellegek' sürüségétől meg-ſzabadúlt fényeſségek mintha ujjonnan ſzármoznának, úgy ſegél-

regellyenek körüllöttünk –. Még idő kell oda hogy kedves atyánkfiainak ſokasága úgy meg ízelithette légyen a' ti jóságtokat, hogy örvendező háláadását önként ki-öntse elötökben, még munkálódni kell minékünk, meg-nem kell unni, fáradozni kell, a' ti példátok, a' ti én hozzám való magatok kaptsolása meg-ſzerzi tinéktek-is az ő réſzekről a' hozzátok tartozó ſzeretetet, tiſzteletet, és engedelmeſséget, addig-is mind az ő Fő-Igazgatójoktól, a' ki az ő jó indulattyokról bizonyságot téſzek, és a' ki az ő fogyatkozáſaikat tartozom ki-pótolni, vegyétek-el az ő réſzekről-is az én, és az ő nevekben tartozó köſzönetünket, légyetek az én, és az ők baráttyi, meg-ne bánnyátok fáradozáſtokat, melyre hogy a' világnak Igazgatója titeket ſegittsen én lelkemből kivánom.

Szép remek a' Magyar törvény, a' terméſzethez leg-közelebb járul, az én tsekély itéletem ſzerént, azért az előttem eſméretes más népek' törvényei között leg-ditsőſségeſebb, a' föld meg-halgattya a' magot, a' plánta, meg-termi a' maga gyümöltsét, az Ég böv 'sirral harmatozik a' földre, a' föld

gőzzel

gőzzel terhelt ofzlopokat emel-fel az Égre, a' pompás Égi-teſteknek tápláláſokra. Mellyik itt az első? az Oskolai por, hijába igyekezi, magát fel-emelni az Égre, hogy ezt a' kérdést meg-fejtheſse, tsak az igazán Nemesen gondolkozó ember talál erre feleletet, tiſztelettel tekintvén a' terméſzet' munkáira, és a' Magyar Törvény által világoſitott Nemes Ember a' ki ſzületett Tiſzt, a' maga társaságában, az ő ſokaságától válaſztott Tiſztyéhez való engedelmességben, téſzen arról bizonyságot, miképpen és mennyire közelit a' terméſzetnek böltseſségéhez, a' Magyar Törvénynek ſzépsége, az egyenlőséget mindenkor a' nagyobbak ſzerezhetik, adhattyák-meg, az ő le-ereſzkedéſek, az ő jó emberségek adhattya-meg az emberi Nemzetnek azt a' terméſzeti juſsát, és nintsen ennél az embernek az ISTENhez közelitő egy nemeſebb tulajdonsága, mint a' midőn az ember az emberhez ſzeretettel, ſzelidséggel leg-jobban tud egymáshoz leg-okoſabban közeliteni.— Ez az igaz Nagy Ember — A' polgári rend-ſzabáſok-ſzerént a' kisſebbnek mindenkor kiſſebbnek kelletvén maradni,

radni. Ha jól meg-tekintyük ez a' terméſzetben-is, úgy találtatik. A' kiſſebbek hát tsak haſználhattyák az egyenlőségnek haſznait: de ők ſe magoknak, ſe máſoknak ezt meg-nem adhattyák, meg-nem ſzerezhetik. Akár mit gondóljon, és akar magáról, akár egyedül, akár többekkel egyesülve gondólja magát, az elsőktől kell hogy várja azt a' jót. Erőſzakos uton akar-é hozzá jutni? ha ſzerentsétlen, igyekezetében alább eſik, ha ſzerentsés állapottyát nem jobbittya, tsak Elöljárókot változtat, maga mindég utól marad. Az elsőség egynél van, így tehát eſzen Nemes Vármegyének minden renden lévő tagjai, Atyámfiai! midőn nevetekben a' ti általotok válaſztott Tiſztséghez köſzönetemet meg-tettem, akkor néktek köſzönettel tartozó vóltomat-is meg-eſmértem; elsőségteket örömmel betsüllöm, engedelmességteket el-várom, a' ti Nemesi elsőségteknek bizonyos jeléül ſieſsetek, a' jóra nogassátok egymást a' Nemességet nem illető alatson ruháknak le-vetkezésével le-vetkezni a' Nemességet nem illető indulatokat a' ſzerentsétlenséget, az irigységet, atyátokfiainak

a' tudat-

a' tudatlanságban való el-hagyattatásokat, ismérjétek-meg a' nemesi Társaságnak elsőségét, a' melyben minden Nemesül gondólkodó atyafi egyenlőséggel ditsekedhetik, ismérjétek-meg ennek Fejének Orfágunk' Fejedelmének jóságát, a' kinek atyai gondoskodása következéséül én ti veletek, és ti én véllem a' közönséges jónak elő-mozditására fzólgáló egyet-értésre függésre, és fzeretetre ily' fzoros kötelekkel mái napon egyben köttettünk, ismérjük-meg mindnyájon hogy ő hozzája fiúi fzeretettel, és bizodalommal tartozunk, és a' midőn ma az ő Felséges neve napja Innepét innepeljük, az ISTENnek tettző buzgó egyet értéssel kiáltsuk mindnyájon az éghez, Népeknek Urá! tartsd a' te gondviselő óltalmad alatt ezen szélybéli kitsiny Vármegyénk népeit a' te Atyáskodó gondviseléseddel, éreztessed a' Magyar Nemzetnek sokaságával, és a' kit ennek Fejedelmi Attyává rendeltél áld-meg igazságnak, böltsességnek, fzeretetnek bövségével, nyújts életet hoszfzas időre a' te Szólgádnak a' mi Fő Fejedelmünk Első Ferentz nek— Éllyen éllyen éllyen—.

MÉLT. CAMERARIUS

és

FÖ-ISPÁNY

GRÓFF

B. BETHLEN LÁSZLÓ

UR Ö NAGYSÁGÁT

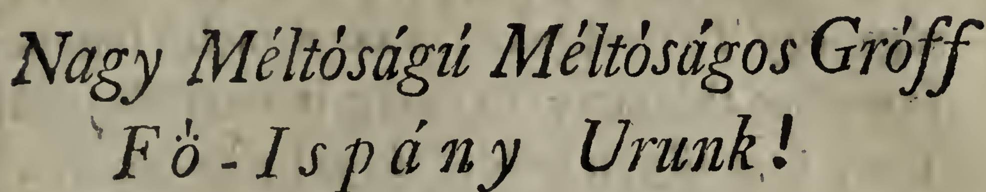
el-fogadja

Fö Notárius

Tekintetes

KESERÜ ANTAL

ÚR

Nagy Méltóságú Méltóságos Gróff Fő-Ispány Urunk!

Ennyire fügjön a' Köz-Igazgatásnak boldogsága a' Tárſaságnak Elöljáróitól, és Igazgatóitól annak mind a' régi, mind pedig a' moſtani nemzetek' történeteinek tudománya elégséges bizonysága.

Nem vólt ſoha-is ollyan gyáva Tárſaság mellyet a' bőlts Igazgatók a' leg-nagyobb dólgoknak-is végben vitelére fel-nem tudtanak vólna ébreſzteni.

A' leg-jobb Fejedelmek-is el-veſztették orſzágokat az alattok való Tárſaságoknak roſz Igazgatói által.

A' leg-hireſebb, és ditsöſségesebb Nemzeteknek homályban borult minden Fények a' Kormányra alkalmatlan Igazgatók alatt, fel-emelkedtenek, ellenben ſok felejdékeny-

ségben vólt Nemzetek a' Kormányra ſzületett Nagy Férfiaknak igazgatások alatt

Ezektől függ bizonyára minden boldogsága egy Tárſaságnak, és azért méltó Innepet ſzentelhet akármely Tárſaság-is azon Napnak, mely őtet illyen bóldogsággal meg-áldotta.

Egy illyen jónak el-nyerését a' ſzerentsétől várni igen bizonytalan reménysége a' bóldogságnak, azt válaſztani, annak ſokféle nehézségei között, ismét nem leg-bizonyossabb módja kivánt nyúgodalma el-érésének. Ha lehet tehát fel-találni azt a' módot, mely által egy Tárſaság leg-bizonyossabban juthat maga boldogitására alkalmatos Elől-járókhoz.

A' bölts Terméſzet ki-parantsólta mindeneknek alkalmatos módját. Az arany és minden névvel nevezendő drága értzek a' próba által véſzik nemek' nevezetét és annak érdemét, ez közönséges út-mútatása mindenek valóságának, és érdemeinek ki-keresésében, és azok többnyire meg-vagynak tsalattatva, a' kik akár a' próbának el-hitetésével, akár köz-eſméretből való vélekedésnek állitása mellett, valami ollyasnak el fogadására réá vitetnek.

Mennyire nem betsülheti tehát maga bol-

dog-

dogságát, egy ollyan Tárſaság, mely maga Elöljárója iránt a' terméſzetnek ezt a' tsalhatatlan próbáját meg nyerhette.

Ezen boldogoknak ſorában találjuk mi magunkat, eddig vólt nagy érdemű Adminiſtrátorunk' Méltóságos Gróf Bethlen-László Ur ő Nagyságának ezen Vármegye' Fő-Iſpánnyának lett Felséges ki-nevezzetésével, mellyel bizonyoson Nagyságodnak Mélt. Gróff Fő-Iſpány Urunk' nagy érdemű Személlyéhez tsak illő Méltóság, réánk való nézt pedig tökélletes boldogság adattatott, mert ſzinte négy eſztendei itten viſelt Adminiſtrátori Hivatala által ki-állotta Nagyságod a' mi boldogságunknak tökélletes meg-nyugtatására azt a' Próba-követ, mellyet a' jó Igazgatás ezen Méltóságos Hivatalra ki-ſzabott.

Ott a' hól az öröm' el-érte tökélletes mértékét, bátor annak gyökeres ki-fejezésében, és ha azt nem tellyeſítheti valamint a' fájdalomban ſzenvedő ember hogy tsak panaſzſzai' ki-öntésében találja enyhülését, úgy az örömben lévőnek nem telyes a' gyönyörüsége, ha abban magát tökélletesen ki-nem fejezheti.

Tellyes bizonyára a' mi örömünk, és az önti-ki nyilván való ki-hirdetését azon való háládatos meg nyugóváſunknak, hogy a' gondviſelés atyai gondos ſzível viſeltető Jó Fejedelmünk által, azt rendelte a' mi Tárſaságunk' állandó Igazgatójává, a' ki ez több érdemeinél és nagyobb igazgatásra ki-terjedő tehettségénél-fogva nagyobbakra érdemeſitett, és annál-fogva némü-némü tartózkodással lenni láttatott.

Ugyan-is vagyon a' Tárſaságokban az a' vélekedés, hogy magok ki-terjedeseken felyül való igazgatástól azon mértékletes érzésnél-fogva tartózkodnak, hogy tehetetlenségek jó Előljárójoknak, a' jóban akadályt nem esmérhető buzgóságát meg-ne bántsa (mert valamely terhes egy jó Igazgatónak azon való aggódása, hogy jó intézeteinek kivánt czélját nem érheti; ſzinte ollyan fájdalmas egy maga köteleſségét eſmérő engedelmes Tárſaságnak azon való érzékenykedése, hogy bölts Előljárója haſznos intézeteinek telyeſitésére úgy a' mint kivánna elégséges nem lehet:) ez a' vélekedés a' mennyire emeli egy ollyan Igazgatónak nagy vóltát, ſzinte

te annyira ajánlja ezeknek mértékletes itéletét. Ennek és nem egyébnek méltóztassék Nagyságod, Méltóságos Gróff Fö-Iſpány Urunk tulajdonítani, ha réánk-nézve igen háſznos, és ſoha eléggé meg-nem hálálható eddig való igazgatása alatt annak a' mit emlitének valami ſzikráját tapaſztalta, egyſzer-'smind pedig engedje-meg Nagyságod nékünk azon ditsősségnek örömét, mellyet abban helyheztetünk, hogy Nagyságodnak Nemes Vármegyénk' bóldogúlására tett haſznos intézeteinek tehettségünk-ſzerént való tiſzta igyekezettel eleget tévén, az-által magunkat atra a' főre a' kit Nagyságodnak Nagy Méltóságú Személlyében meg-nyertünk érdemesítteni kivántuk.

Hálâdatlanság lenne nem emliteni azon érdemes cselekedeteket, és káros, méltó követésre közre nem tenni, mellyeket Nagyságod ſzinte négy eſztendei itten viſelt Adminiſtrátori Hivatala alatt a' Nemes Rendhez Közönségesen viſeltető ſíves hajlandóságából, és egy általjában mindnyájokhoz való érzékeny emberi ſzeretetéből ezen Nemes Vármegyének díſzére és boldogúlására,

illyen

illyen rövid idő alatt-is tökélletességre vitt.

Mivel lehessen egy Tárſaságot bóldoggá tenni, azt valakinek tsak tudni, de nem mivelni minden érdem nélkül való tulajdonság, sőt a' ki azt mivelheti, és nem tselekeẞi, ollyan mint az ingyen való költségen tanittatott háládatlan Orvos, a' kinek ẞólgálattyával ſenki nem élhet. A' ki tud valamennyire akar-is, de nem a' czélra meg kivántató egéẞ igyekezettel, és ẞorgalmatossággal munkálódgya valamely köz-jónak végben vitelét, még az ollyan ſem felel-meg tökélletesen maga köteleſségének, mert az illyenek haſonlók ollyan kertéẞekhez kik értik az óltás' meſterségét, óltanak is de arra, hogy óltáſok tökélletességre mennyen, gyümöltsözzön az időnek viẞontagságai ellen-álhatatos ẞorgalommal való ellent állással nem igyekeznek.

Kitsoda tehát az a' ditséretes Polgári társunk a' ki e' réẞben tökélletesen meg-felel kötelességének? az bizonyára, a' ki tud, igazán akar, és álhatatos igyekezettel minden akadályoknak mértékletes okossággal, és munkás ẞorgalmatossággal való ellent állása mel-

sa mellett azt tökélletességre-is viſzi, a' többiek, a' valóságos érdem nem eſmérőitől ſok érdemetlen ditséreteket veſznek, ezek a' valóságos érdem-ſzerént ítélni tudóktól méltó köſzönetet nyernek. Hányan nem vóltanak Hazánknak ollyan érdemes Tagjai, kik a' Nemességnek Nemzeti öltözetéből, Ösi ſzokásaiból, és a' köz bátorságra törvény-ſzerént köteles maga viſeletéből lett puha ki-vetkezését károsnak által látták fájlalták, söt azt meg-igazitani-is kivánták?

Hányan nem vóltanak a' Hazának olyan jól gondolkodó Elöljárói, és Tagjai, a' kik jól értették, és tudták, mind az egéſz közönségre, mind pedig ſzemély-ſzerént mindnyájokra abból háromló haſznát, és nyugodalmát az Orſzágnak, ha annak úttyai meg-igazittatnak tökélletes jó állapotba helyheztetnek? mellyen ſegiteni-is kivántanak probálták-is.

Hányan vóltanak ollyan érzékeny ember ſzeretö Elöljárok, a' kik több tereh alá esett ember-társainak érezték a'béli el-nyomattatott ſorſokat, hogy köteles adójok tsak nem mindenkoron kedvetlen útakon és módokon vétet-

vétettek-fel rajtok, mellyen ſegiteni ohajtottanak-is, igyekeztenek-is – ? Úgy de a' hibákat és fogyatkozásokat által látni, és jobbitáſokon foganat nélkül igyekezni nem tökélletes bóldogitása egy Tárſaságnak.

Mit mondjunk tehát egy ollyan Elöljáróról a' ki egy Tárſaságnak a' fennebbeken emlitett boldogithatását valamint jól által látta, úgy tiſzta igyekezettel és foganatos ſzorgalmatossággal tökélleteſségre-is vitte ?

Ki tudgya meg-betsülleni azt a' bóldogságát egy Tárſaságnak, mellyet a' belső bátorságnak tökélletes fenn-tartásában nyerhetett ? mennyi vak lármák és ok nélkül való félelmek mozdittanak-ki bennünket ſokſzor házainktól, és a' veſzedelmet tsak azért kerültük-el hogy ſemmi oka a' félelemnek nem vólt ! !

Ezek vóltak méltó következései és érdemlett büntetései annak a' puhaságnak, mely bennünket Nemzeti köntöseinkből, Ösi ſzokásainkból, és Törvény-ſzerént a' köz bátorságra köteles fel-fegyverkezéseinkből ki-vetkeztetett vala.

Viſzſza állottunk tehát áldott Fő-Iſpány

Urunk

Urunk' Ö Nagysága példás igyekezete, és foganatos munkássága által? hajdoni díszes és törvényes állapotunkra. Bátorságoson lakjuk már szély-hellyeinket, és ez-előtt külső viseletekröl meg-nem esmért Nemes atyánkfia, akár hól meg-fordullyon Nemesi sorsa szerént fogadtatik, és tisztelretik?

Hallik minden felöl az utozóknak öröm kiáltások, és hálálkozások hogy ott, a' hól ez előtt egy néhány holnapokkal üres szekerekkel-is akadékoson útoztanak, most meg-terhelt szekereikkel akadály nélkül folytattyák bátorságos útazásokat!

Bé-töltötte az Egeket, végnélkül való háláadásokkal, és minden bóldogságoknak szíves ohajtásával a' szegény adozó nép hogy ember-szerető érzékeny Fö-Kormányozónknak foganatos Rendelései által meg-szabadittattak a' szánakozást nem esmérő durva exequutoroknak kegyetlenségeitől, kik egy-átallyában el-töröltetvén, már ma kinek kinek adója idő szakaszok-szerént arra való módjoknak, és tehettségeknek illendő mérsékléssével, a' szelidebb útokon és módokon vétetik-fel.

Ezek

Ezek azok az érdemes tselekedetek, mellyek által emelik a' ditsőségnek értz Oßlopait, és fenn marad ezeknek örökre emlékezetek és a' leg-később maradék-is háláadással és tißtelettel fogja emlegetni halhatatlan Nevét Gróff B e t h l e n L á ß l ónak! Nagyságodnak Méltóságos G r ó ff Fő-Iſpány Urunk, a' kinek ditsőssèges Kormányozását hogy az Egek minden áldásoknak bővségével fel-ſegillyék, és drága életét mindnyájunknak bóldogulására ßámos eßtendőkre kiterjeßßék tißta ßívből kivánnyuk, egyről egyre magunkat mindnyájon Nagyságodnak tapaßtalt ßeretetében, és atyai gondoskodásában mély tißtelettel ajánlván.

Nagyságtoknak pedig Nagy Méltóságú Gróff Gubernialis Conſiliárius Úr és Méltóságos Fő Iſpány Úr!

Bé-Iktató Királyi Bíztos Urak!

Mivel háláljuk-meg moſtani Követtségeket, Kiknek áldott kezeikből Felséges és igen Kegyelmes jó Fejedelmünknek ily' drága adománnyát el-fogadni ßerentsések valánk. Meg-elégeßnek bizonyára Nagyságtok, mert annál betseſsebbet nem adhatunk

a' mi

(a' mi tiszta örömünknek részesülésével, és Nagyságtokhoz viseltető háláadó buzgó tisz-teletünknek kegyes el-fogadásával áldást mondván, és óhajtván Nagyságtoknak egész Úri Méltóságos Házokra, mellyet sok eszten-dőkre ki-terjedő boldog életek örvendeztes-sen, hogy számos illyen örömét, és ditsős-ségét láthassak sok érdemekkel tündöklő Nagy Méltóságú Familiájoknak mindnyájon magunkat Nagyságtoknak síves hajlandósá-gokban, és szeretetekben buzgó tisztelettel ajánlván.

Fő Notarius

TEKINTETES

RIBITZEI ÁDÁM

URNAK

ſzomſzéd Zaránd Vármegyének

igaz örömét ki-fejező

BESZÉDE.

Méltóságos Gróff
Fö Ispány Ur!

Z okosság tanittya, a' tapaſztalás pedig bizonyittya, hogy minden fenn-álló, érzö és gondoló erönek, egyik eredeti fö öſztönt, az együtt érzö vagy a' máſok kedves, és kedvetlen állapottyában való réſzesedés neveli, ezt az emberekben mint ötlöményes egyben-köttetésü valóságokban, távulabbról a' terméſzeti ſzületésnek egyenlösége, közelebbröl a' Nemzeti Társaságok' alkotásának elsö ſzövettsége, leg-közelebbröl pedig a' ſzomſzédságnak költsönös egyben-folyásu ſorsa. Ez az öſztön mivelte Nemes Zaránd Vármegye' réſzéröl-is azt, hogy ezen ſzomſzéd határu, következöleg minden változások' érdekléseiben oſztályos Nemes Megyének a' Méltóságos Gróff Fö-

Iſpány

Ispány Ur' bé-iktatásából ſzármazó méltó ö-römébe való atyafiságos réſzesedését nem tsak érezni, söt' általunk mint ezen kedves kötelességgel ſzerentsésitett Személlyesei által nyilvánossá-is tenni kivánnya.

Gyönyörüséggel ſzemléli a' mi Nemes Vármegyénk, a' Méltóságos Gróff Fő-Ispány Urnak nagy érdemét, mely midőn a' maga jeles jutalmát, egy íly' diſzes és a' Magyar virtus' koſzorus remekének *Hunyadi*nak halhatatlan emlékezetét viſelő polgári helységnek kormánnyában fel-találta; példáját mutattya egyſzersmind annak, hogy a' nap tiſztábban rogyog, minekutánna a' fellegek' homállyát el-üzte. — Gyönyörüséggel ſzemléli továbbá ezen Nemes Vármegyének bóldogságát, mellyet a' Méltóságos Gróff Fő-Ispány Urban, mint egy óly' régólta ohajtott valóságos Fejének meg-nyerésében ért-el, a' ki egy felől a' Birodalom' köz-tzéljára meg-határozott eſzközöknek a' maga igazgatása' kerületére a' ſzabad Nemzeti Méltóság' fénnyének meg-kimillésével való alkalmaztatása, más felől pedig az idő' borittékja alatt heverő Hazafiúi Nemes tu-

 lajdon-

lajdonságoknak haſznos ki-fejezése által nem tsak a' külső tiſzteletet, mellyet a' törvény, és a' jó rend kiván, hanem a' belső buzgó ſzeretetet-is, mellyel a' függést nem esmérő ſzív, tsak a' virtusnak adózik, magához vonnya. — és mivel tsak egy illyen kellemetes igazgatástól reméllheti az atyafiságos felebaráti ſzeretetet, és ſzomſzédtságos jó egygyesség-is a' maga állandó fenn maradásának leg-tsalhatatlanabb óltalmát, a' Méltóságos Gróff Fő-ispány Urnak ſzives hajlandóságában a' mi Nemes Vármegyénk magát tökélletes hiedelemmel ajánlja, óhajtván hogy a' Méltóságos Gróf Fő-Iſpány Ur Hazánk köz javára e' Nemes Megyében a' Kormányt ſokáig tarthaſsa kezében.

